

Warszawa, 1 września 2021 r.

86 proc. polskich firm skorzystało z Tarczy Antykryzysowej

Z rozwiązań dostępnych w ramach rządowej Tarczy Antykryzysowej skorzystało 86 proc. przedsiębiorców. Za pośrednictwem PFR, BGK, ZUS, MRPiT oraz ARP rozdysponowano łącznie prawie 163 mld zł. Większość przedsiębiorców (92 proc.) korzystała z więcej niż jednego instrumentu wsparcia. Firmy oceniły pomoc państwa średnio na 3,5 (w skali 1-5). Najwyżej ocenione przez przedsiębiorców i najczęściej wykorzystywane było zwolnienie ze składek ZUS. Doceniono również Tarczę Finansową, dofinansowanie wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne oraz obniżenie wymiaru czasu pracy lub pracę zdalną. To wnioski z przygotowanego przez Polski Instytut Ekonomiczny raportu „Tarcza Antykryzysowa. Koło ratunkowe dla firm i gospodarki?”.

Aby złagodzić gospodarcze skutki kryzysu pandemicznego w 2020 r., rząd przygotował i uchwalił pakiet pomocy składający się łącznie z sześciu Tarcz Antykryzysowych oraz Tarczy Finansowej 1.0. Niniejszy raport nie jest pełną ewaluacją Tarczy Antykryzysowej. Długofalowa efektywność poszczególnych instrumentów pomocowych dopiero się uwidoczni, a proces ratowania gospodarki i wychodzenie z recesji cały czas trwa. Podobnie, wiele obszarów działalności biznesowych wciąż jest narażonych na funkcjonowanie w warunkach niepewności związanej z pandemią. Raport skupia się na podsumowaniu działań państwa w okresie od wybuchu pandemii w marcu 2020 r. do końca 2020 r., kiedy ogłoszono Tarczę 6.0. Działania w ramach Tarczy Antykryzysowej analizujemy jedynie w perspektywie działań z 10 miesięcy 2020 r. oraz tych jej celów, które dotyczą rynku pracy i funkcjonowania przedsiębiorstw.

W zbudowanym przez nas rankingu krajów UE-27 dla rzeczywistej i prognozowanej sytuacji ekonomicznej oraz klasyfikację krajów do czterech grup o bardzo dobrej, dobrej, złej i bardzo złej sytuacji ekonomicznej według prognoz i według rzeczywistych wartości, Polska plasuje się relatywnie wysoko. Pod względem prognoz znalazła się na 10. miejscu w rankingu, natomiast uwzględniając rzeczywiste odczyty zmiennych makroekonomicznych wskoczyła na 7. pozycję w rankingu sytuacji ekonomicznej w 2020 r. Tym samym znalazła się razem z Holandią, Niemcami, Szwecją, Czechami, Finlandią i Węgrami, w grupie krajów, które nie straciły podczas pandemii swojej klasyfikacji do grupy krajów o dobrej sytuacji ekonomicznej. Ponadto, Polska znalazła się w grupie państw, dla których rzeczywiste odczyty wskaźników makroekonomicznych za 2020 r. są powyżej przeciętnej dla UE-27. Biorąc pod uwagę skalę pomocy ze środków publicznych w proc. PKB, widzimy, że w Polsce pomoc ta była również ponadprzeciętna na tle innych państw UE. Możemy zatem wnioskować, że wydane pieniądze przełożyły się na lepszą niż prognozowana sytuację gospodarczą w naszym kraju – mówi Katarzyna Dębowska, kierownik zespołu foresightu gospodarczego w Polskim Instytucie Ekonomicznym.

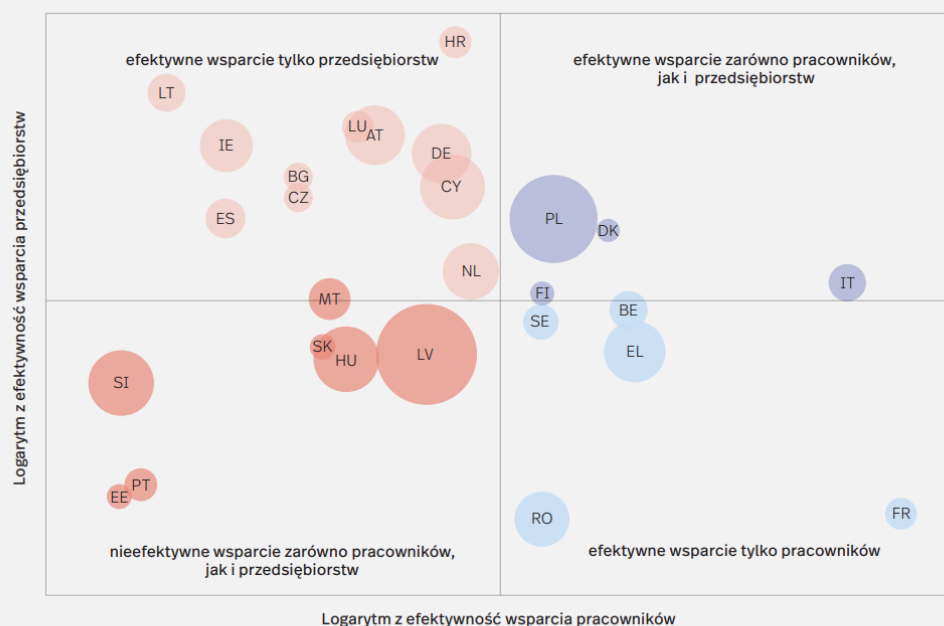
Efektywność działań antykryzysowych widoczna we wskaźnikach

Tarcza Antykryzysowa pomogła skutecznie zamortyzować uderzenie kryzysowe, co pokazały dane makroekonomiczne za ubiegły rok. Deficyt finansów publicznych wynosił w 2020 r. -7,0 proc., czyli o 2,5 pkt. proc. mniej niż prognozowany na wiosnę 2020 r. przez

Komisję Europejską, a dług publiczny 57,5 proc., czyli o 1 pkt. proc. mniej niż wskazywała prognoza KE. Z kolei bezrobocie wynosiło 3,4 proc., a zatem o 4,1 pkt. proc. mniej niż prognoza KE z wiosny 2020 r.. Poprawił się też wskaźnik zatrudnienia, który po spadku na wiosnę 2020 r. rósł w kolejnych miesiącach i pod koniec roku przekroczył poziom sprzed pandemii. Liczba upadłości firm w 2020 r. (587) była porównywalna z liczbą z 2019 r. (586), a nawet nieco mniejsza w stosunku do lat 2017-2018 (591-615).

Ponadto, pomoc udzielona w ramach Tarczy Antykryzysowej pozwoliła uniknąć istotnego wzrostu krótkookresowego zadłużenia firm, które średnio oscylowało od 1 pkt. proc. do 3 pkt. proc. W 2020 r. zmniejszył się też odsetek firm z brakiem płynności finansowej z 19 proc. na początku pandemii do 3-6 proc. w pozostałych kwartałach roku. Polska należy do grupy krajów (obok Włoch, Danii i Finlandii), charakteryzującej się relatywnie wysoką efektywnością wydatków pomocowych zarówno względem wsparcia pracowników, jak i przedsiębiorstw.

► Wykres 6. Profile krajów UE-27 pod względem efektywności wydatków w ramach pakietów antykryzysowych

Uwaga: wielkość bąbelka to poziom wydatków w relacji do PKB.

Źródło: opracowanie własne PIE.

Wśród przedsiębiorców przeważają pozytywne oceny instrumentów pomocowych

Z badania PIE wynika, że: 86 proc. przedsiębiorstw skorzystało z pomocy w ramach Tarczy Antykryzysowej, 73 proc. ze zwolnienia ze składek ZUS, 66 proc. z obniżenia wymiaru czasu pracy lub pracy zdalnej, 65 proc. z Tarczy Finansowej, 65 proc. z dofinansowania wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne. Co szczególnie istotne, ponad połowa

(52 proc.) przedsiębiorców skorzystała z więcej niż 10 instrumentów Tarczy Antykryzysowej.

Do najwyżej ocenionych przez przedsiębiorców i najczęściej wykorzystywanych instrumentów należały: zwolnienia ze składek ZUS, Tarcza Finansowa, dofinansowanie wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne oraz obniżenie wymiaru czasu pracy lub praca zdalna. Reguły asocjacyjne pozwoliły wyłonić instrumenty wsparcia, które tworzyły swego rodzaju pakiet pomocowy przedsiębiorcom, często wykorzystywany równolegle. W tej grupie instrumentów znalazły się: świadczenie postojowe, dofinansowanie wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne, zwolnienie ze składek ZUS, wydłużenie zasiłku opiekuńczego na dzieci, obniżenie wymiaru czasu pracy lub praca zdalna, Tarcza Finansowa.

Historia lubi się powtarzać – co poprawić na wypadek przyszłych kryzysów?

Przy ewentualnym kolejnym kryzysie o charakterze podobnym do tego wywołanego pandemią, szczególnie pomocne dla wsparcia firm powinny być: świadczenie postojowe, dofinansowanie wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne, zwolnienie ze składek ZUS, wydłużenie zasiłku opiekuńczego na dzieci, obniżenie wymiaru czasu pracy lub praca zdalna i Tarcza Finansowa. Kluczowe jest, aby rodzaj i intensywność pomocy były dostosowane do branży, w której działa przedsiębiorstwo. Niektóre z branż odczuły pandemię w sposób szczególnie dotkliwy, część doświadczyła utrudnień w ograniczonym stopniu lub prawie wcale.

Ponadto, w przyszłości trzeba unikać nadmiernego rozdrobnienia rodzajów wsparcia i rozciągnięcia w czasie ich uruchamiania, gdyż utrudnia to firmom percepcję udzielanej pomocy, a także analizę jej skutków. Należy również zadbać, aby udzielana pomoc miała również charakter prewencyjny i kierowana była do firm, które nie są w trudnej sytuacji finansowej, ale których rozwój jest ważny dla sektora i gospodarki. Co więcej, trzeba wzmocnić dzielenie się wiedzą i uzgadnianie działań z przedstawicielami biznesu. Dotychczasowe doświadczenia wskazują również na zasadność posiadania scenariuszy rozwoju sytuacji zdrowotno-społeczno-ekonomicznej w kraju, aby w przyszłości elastycznie reagować na skutki ewentualnej nowej fali pandemii.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego. w Polsce. Instytut wykonuje analizy i ekspertyzy na potrzeby realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzuje polskie badania naukowe w zakresie nauk ekonomicznych i społecznych w kraju i za granicą.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl